

RAPORT Z WIZYTACJI

(powtórna ocena programowa - profil praktyczny)

**dokonanej w dniu 14 kwietnia 2021 r. na kierunku filologia
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Dariusz Dolański - członek PKA

członkowie:

dr hab. Ariadna Strugielska – członek PKA

Katarzyna Nowak – sekretarz zespołu oceniającego

Część I: zarzuty postawione w Uchwale prezydium PKA:

Prezydium PKA po zapoznaniu się z wnioskiem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku filologia prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym zmieniło ocenę negatywną wyrażoną w uchwale nr 704/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 19 września 2019 r. na ocenę warunkową i w uchwale nr 847/2019 z dnia 14 listopada 2019 r. potrzymało następujące zarzuty w odniesieniu do kryterium 2:

1. niespełnienie wymogów w zakresie warunków prowadzenia studiów w odniesieniu do zapewnienia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym;
2. niespełnienie wymogów dotyczących standardów kształcenia nauczycieli;
3. nieuwzględnienie w wystarczającym stopniu w treściach, formie i sposobie realizacji zajęć specyfiki profilu praktycznego.

Część II: Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

Ad. 1.

Jednostka opracowała i wdrożyła program studiów, który zawiera karty wszystkich zajęć prowadzonych na kierunku *filologia*. Uczelnia wskazała, że do bloku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne

należą zajęcia w module *praktycznej nauki języka* (angielskiego i hiszpańskiego) oraz zajęcia specjalizacyjne, powiązane z kształceniem nauczycieli lub w ramach ścieżki *filolog w biznesie*.

Zajęciom w module *praktycznej nauki języka (PNJ)* przypisano 70 ECTS, natomiast zajęciom specjalizacyjnym, odpowiednio, 49 ECTS (w tym 17 ECTS w ramach praktyk) dla ścieżki nauczycielskiej i 51 ECTS (w tym 32 ECTS w ramach praktyk) dla ścieżki *filolog w biznesie*.

Podjęte działania naprawcze okazały się skuteczne w odniesieniu do zajęć specjalizacyjnych, które prowadzone są obecnie w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej absolwenta, w tym w siedzibie Uczelni oraz w sposób umożliwiający wykonywanie przez studentów czynności praktycznych, obejmujących nauczanie języka obcego lub wykorzystanie języka specjalistycznego w kontekście biznesowym.

Podjęte działania naprawcze okazały się nieskuteczne w odniesieniu do zajęć *PNJ*, które nadal nie są prowadzone w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Jak wskazano wprost w sylabusach zajęć *PNJ*, służą one wykształceniu kompetencji komunikacyjnych poprzez rozwijanie takich umiejętności jak: zastosowanie słownictwa i gramatyki w wypowiedziach ustnych i pisemnych (*PNJ - konwersacje*), poprawne wymówienie dźwięków, właściwe akcentowanie sylab i wyrazów oraz zastosowanie odpowiedniej intonacji (*PNJ – fonetyka*), wykorzystanie strategii umożliwiających zrozumienie tekstów pisemnych (*PNJ – czytanie*), czy też manipulowanie materiałem językowym w celu wyćwiczenia poprawności gramatycznej i leksykalnej (*PNJ – gramatyka*).

Podczas zajęć *PNJ* kształtowane są zatem ogólne umiejętności językowe, np.: pisanie, czytanie czy mówienie, i powiązane z nimi kompetencje uniwersalne, np. gotowość do uczenia się przez całe życie, w tym indywidualnie i w zespole, czy też do dokonania samooceny. Kompetencje te wynikają wprost z Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego, który stanowi ogólną ramę dla kształcenia językowego, niepowiązaną z praktycznym profilem studiów. Dlatego też umiejętności definiowane przez Uczelnię jako praktyczne – powiązane z praktyczną nauką języka obcego – są rozwijane niezależnie od profilu kształcenia i kierunku studiów, zazwyczaj w ramach lektoratów języka obcego. Analiza tekstu czy też poprawne posługiwanie się strukturami języka obcego nie jest zatem praktyczną umiejętnością zawodową, lecz umiejętnością ogólną, na której dopiero mogą być budowane umiejętności specjalistyczne, w tym powiązane z danym zawodem.

Wyłączenie zajęć z modułu *PNJ* z puli zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym oznacza zmniejszenie liczby punktów ECTS przypisanych takim zajęciom o 70 oraz niespełnienie wymagań określonych w § 6 rozporządzenia MNiSW z dn. 27 września 2018 r w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861 z późn. zm.).

Ad. 2.

Uczelnia podjęła skuteczne działania naprawcze polegające na realizacji deklaracji zawartych w uchwale nr 71/2019 z dnia 24 października 2019 r. w sposób umożliwiający absolwentom, którzy nie mieli możliwości zdobycia pełnych kwalifikacji nauczycielskich podczas studiów nieodpłatnego uzupełnienia stosownych zajęć już po ich zakończeniu. Przedstawiono uzgodniony ze studentami kierunku *filologia* harmonogram zajęć uzupełniających na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, które rozpoczęły się 14 lutego 2020 roku. Tematyka zajęć oraz zaplanowany w celu ich realizacji nakład pracy studenta, wyrażony liczbą punktów ECTS pozwolił na pełne - uwzględniające zarówno brakującą

liczb godzin (24 godziny psychologii i 36 godzin pedagogiki), jak i brakujące treści programowe (m.in. rozwój fizyczny i psychiczny, teorie i strukturę osobowości oraz szkołę jako instytucję wspomagającą rozwój jednostki i społeczeństwa) - uzupełnienie kwalifikacji nauczycielskich studentom rozpoczynającym kształcenie w roku akademickim 2018/2019.

Ad. 3.

Uczelnia podjęła działania naprawcze polegające na zastąpieniu zajęć *gramatyka opisowa (morfologia i składnia)*, *gramatyka opisowa (fonologia i fonetyka)* oraz *historii języka angielskiego* zajęciami, odpowiednio, *nowe technologie w uczeniu się gramatyki*, *nowe technologie w uczeniu się fonetyki* oraz *zmiany w języku danego obszaru językowego*. Działania naprawcze okazały się nieskuteczne we wszystkich trzech przypadkach. W przypadku dwóch pierwszych zajęć Uczelnia nie powiązała wiedzy językoznawczej z jej zastosowaniami w sposób wyznaczony charakterystyką drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie szóstym PRK: P6S_WG, lecz usunęła efekty uczenia się właściwe dla dyscypliny językoznawstwo, zastępując je efektami uczenia się łączącymi elementy operacyjnej wiedzy o języku z umiejętnościami uniwersalnymi w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii. Ilustrują to następujące efekty uczenia się: „ma gruntowną wiedzę dotyczącą wybranego programu multimedialnego do nauki wymowy angielskiej”, „ma podstawową wiedzę dotyczącą wybranego korpusu języka angielskiego i narzędzi z nim związanych”, „potrafi analizować i omawiać problemy z obszaru gramatyki języka angielskiego z wykorzystaniem technologii korpusowych”. Służące osiągnięciu tych efektów treści programowe są również powiązane z wiedzą nienaukową. Na przykład, dla zajęć *nowe technologie w uczeniu się fonetyki* treści dotyczą zapoznania studentów z kartą przedmiotu i zasadami bhp oraz z multimedialnym programem do nauki fonetyki języka angielskiego *Say it right* i możliwościami jego wykorzystania w samokształceniu. W przypadku zajęć *zmiany w języku danego obszaru językowego* zmodyfikowane efekty uczenia się dotyczą co prawda wiedzy językoznawczej, lecz nie uwzględniają jej zastosowań, co uwidaczniają następujące efekty uczenia się: „ma uporządkowaną podstawową dotyczącą zmian w języku angielskim oraz współczesnych odmian języka angielskiego, rozumie procesy zmian języka oraz ich wpływ na rozwój współczesnego języka angielskiego”, „zna podstawową terminologię dotyczącą zmian w języku” czy też „stosuje wiedzę z językoznawstwa w wyjaśnianiu regularności i nieregularności współczesnego języka angielskiego”. Treści programowe służące osiągnięciu tych efektów uczenia się dotyczą m.in. rodzajów zmian językowych, poprawności językowej czy też roli współczesnych odmian języka angielskiego i nie odnoszą się do zastosowań wiedzy językoznawczej w działalności zawodowej właściwej dla kierunku.

Nieskuteczność przeprowadzonych działań naprawczych jest również widoczna w dokonanej przez Uczelnię samoocenie, w której wprost stwierdzono, że wprowadzone zmiany skutkują większą przystępnością i atrakcyjnością treści programowych oraz powodują, że „studenci uczą się gramatyki w sposób nowoczesny” lecz nie wskazano, że działania naprawcze poskutkowały zmodyfikowaniem treści programowych zgodnie ze specyfiką profilu praktycznego.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Pozostałe zmiany wprowadzone przez Uczelnię dotyczyły:

- korekty planu studiów, umożliwiającej wybór języka specjalności (angielskiego lub hiszpańskiego) po pierwszym semestrze studiów (zamiast na etapie rekrutacji), co jest rozwiązaniem zasadnym, umożliwiającym studentom bardziej świadomy wybór ścieżki językowej i prowadzącym do zmniejszenia liczby rezygnacji ze studiów;
- wprowadzenia zajęć kształtujących specjalistyczne kompetencje komunikacyjne w ramach ścieżki zawodowej *filolog w biznesie*, co jest działaniem zasadnym, prowadzącym do wykształcenia wiedzy i umiejętności językowych powiązanych z kontekstem biznesowym i jego wybranymi obszarami (marketing, rachunkowość, obsługa klienta); jednocześnie jednak, zmiana ta poskutkowała usunięciem z programu studiów zajęć *podstawy historii i kultury Hiszpanii*, co nie jest zasadne, gdyż zajęcia te, ściśle powiązane z jedną z dyscyplin – nauk o kulturze i religii – do których przyporządkowano kierunek w wymiarze 20% ECTS nie zostały zastąpione zajęciami zawierającymi zbliżone treści programowe;
- wprowadzenie do programu studiów *praktyki ogólnofilologicznej* w semestrze drugim, skutkującej zwiększeniem całkowitego wymiaru godzin praktyk o 80 godzin (do 960 godzin w trakcie całego cyklu kształcenia); jednocześnie Uczelnia wskazuje, że głównym celem wprowadzenia tej praktyki, z założenia obserwacyjnej, jest ułatwienie studentom wyboru właściwej instytucji, w której odbywać się będzie zasadnicza część praktyki zawodowej; przyjęte rozwiązanie nie jest zasadne, gdyż skutkuje zwiększeniem godzin nakładu pracy studenta w celu pozyskania informacji, które mogą zostać przekazane przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni;
- wprowadzenia wsparcia językowego dla studentów piszących prace dyplomowe w ramach indywidualizacji procesu dydaktycznego;
- uzasadnione sytuacją pandemiczną wprowadzenie form realizacji programu studiów oraz weryfikacji efektów uczenia się dostosowanych do prowadzenia kształcenia w trybie zdalnym.

Część IV: Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

Wprowadzone przez Uczelnię zmiany mają charakter kompleksowy i obejmują szereg aspektów procesu kształcenia, począwszy od rekrutacji przez program studiów i jego realizację po proces dyplomowania. Wdrożone zmiany i działania naprawcze okazały się jednak nieskuteczne, gdyż nie doprowadziły do spełnienia wymogów w zakresie warunków prowadzenia studiów, w tym w szczególności do zapewnienia zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze ponad 50% ogólnej liczby ECTS możliwej do uzyskania w programie studiów, oraz do uwzględnienia w treściach, formie i sposobie realizacji zajęć specyfiki profilu praktycznego, w tym w szczególności pełnego zakresu charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie szóstym PRK: P6S_WG.

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium¹	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej² Zadowalająca/ Częściowa	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej² Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	zadowalająca	negatywna

¹ Należy podać ocenę stopnia spełnienia jedynie tych kryteriów, które uzasadniały wydanie oceny warunkowej.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.